

Forslag til ny intern fordelingsmodell

Innholdsfortegnelse

1.	Bakgrunn	2
2.	Arbeidsgruppen	2
3.	Dagens budsjettfordelingsmodell ved UiT	3
3.1	Basistildeling	3
3.2	Resultatbasert tildeling	3
3.2.1	Resultatbasert finansiering - utdanning	3
3.2.2	Resultatbasert forskningsfinansiering	3
3.3	Strategisk forskningstildeling	4
4.	KD's forslag til ny finansieringsmodell	4
4.1	Basis	5
4.2	Resultatbasert finansiering	5
5.	Forslag til ny intern fordelingsmodell	8
5.1	Resultatkomponent	10
5.1.1	Åpen ramme	10
5.1.2	Lukket ramme	11
5.2	Strategisk komponent	11
5.2.1	Forslag til endringer	11
5.2.2	Fond for strategisk utvikling	12
5.2.3	Fond for rekrutteringsstillinger	12
5.3	Basiskomponent	13
5.3.1	Generell basis	13
5.3.2	Spesiell basis	14
5.3.3	Forslag til endringer	15
5.3.4	Prinsipper for håndtering av rammeendringer (rammekutt og økte rammer)	15
5.4	Øremerkede midler	16
5.5	Finansiering av Administrasjonen og øvrige fellesutgifter	16
5.6	Internhusleie	17
6.	Insentiver og insentivstyrke	18
6.1	Om intensjoner og insentiver	18
6.2	Simulering	19
6.2.1	Sammenligningsgrunnlag fra gjeldende modell til ny modell	20
6.2.2	Tallgrunnlag	20
6.3	Insentivstyrke	20
7.	Implementering	21
8.	Årshjul	21
9.	Oppsummering	22

1. Bakgrunn

Regjeringen nedsatte i 2013 en ekspertgruppe for å utrede finansieringen av universiteter og høyskoler. Begrunnelsen for innføringen av ny finansieringsmodell i sektoren ligger i flere forhold. I mandatet for ekspertgruppen heter det bl.a:

«Hovedhensikten med gjennomgangen er å utvikle finansielle virkemidler som på en bedre måte enn dagens modell vil understøtte god måloppnåelse for universiteter og høyskoler, samlet og enkeltvis. Til grunn for arbeidet ligger formålsparagrafen i universitets- og høyskoleloven § 1-1, som setter rammer for virksomheten ved universiteter og høyskoler. Den vektlegger høy internasjonal kvalitet i utdanning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid, samt formidling av kunnskap. Regjeringen ønsker finansiering som stimulerer til utvikling av kvaliteten i høyere utdanning og forskning.»

Ekspertgruppen leverte sin rapport til kunnskapsministeren 7. januar 2014.

I statsbudsjettet for 2016 (Prop 1 S 2015-2016) ble skissen av det nye finansieringssystemet lagt fram, og intensjonen var at systemet skulle gjøres gjeldende fra og med budsjettet for 2017. I den anledning behandlet Universitetsstyret saken i møte 27. oktober 2015 og fattet følgende vedtak:

1. Universitetsdirektøren gis følgende mandat til arbeidet med ny budsjettfordelingsmodell: Universitetsdirektøren bes nedsette en arbeidsgruppe som skal utarbeide forslag til justering av UiTs budsjettfordelingsmodell i tråd med de målsettinger som er beskrevet i dette saksdokumentet. Justert modell forutsettes å tre i kraft fra 2017-budsjettet.

Arbeidet skal inkludere en bred prosess med diskusjoner og høringer og forankring mot styre, fakulteter og øvrige enheter i institusjonen.

Sak om ny budsjettfordelingsmodell legges frem og vedtas av universitetsstyret høsten 2016.

2. Innspill og momenter som kom frem under behandlingen i møtet, tas med i det videre arbeidet med ny budsjettfordelingsmodell.

Nevnte styresak skisserer også mål for arbeidet, i tillegg til styrets diskusjon og føringer fra styrebehandlingen.

2. Arbeidsgruppen

En arbeidsgruppe har på oppdrag fra universitetsdirektøren utarbeidet forslag til ny intern fordelingsmodell. Arbeidsgruppens mandat har vært:

1. Utforme forslag til justering av UiT's budsjettfordelingsmodell i tråd med ovennevnte mål og prinsipper i KDs modell til institusjonene.
2. Foreta simuleringer som sammenligner gammel modell med ny modell slik at konsekvenser av endringene er tilsiktet og tydelig fremkommer.
3. Gjennomføre arbeidet i dialog med organisasjonen og universitetsstyret gjennom høringer, tema på sentrale møter og i universitetsstyret.

Før ferdigstillelsen av arbeidsgruppens forslag har det vært interne prosesser og høringer. Innspill underveis er ivare tatt og innarbeidet i forslaget til ny fordelingsmodell.

Arbeidsgruppens forslag ble oversendt universitetsdirektøren medio februar 2017.

3. Dagens budsjettfordelingsmodell ved UiT

UiT's budsjettfordelingsmodell ble vedtatt i universitetsstyret sak S 79-09. Det ble gjort noen mindre endringer i sak S 36-10. Modellen består av 3 komponenter.

Dagens modell fordeler den årlige bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet til nivå 1 (UiT's Fellesutgifter) og 2 (fakulteter og enheter).

3.1 Basistildeling

Den generelle basisbevilgningen til enhetene er resultatuavhengig og skal i hovedsak finansiere enhetenes grunnleggende drift og portefølje. Denne delen ses på som en grunnfinansiering av drift, og skal dekke utgifter til utdanning, forskning, administrasjon og infrastruktur. Grunnleggende aktivitet fullfinansieres av basis i tillegg til tildelingen over resultatkomponentene.

Basistildelingen er basert på historisk tildeling med korreksjon av lønns- og prisstigning, studieplassendringer, nye fag/tiltak og fratrekk av pålagte/besluttede tiltak.

3.2 Resultatbasert tildeling

Den resultatbaserte tildelingen består av resultatbasert finansiering – utdanning og resultatbasert forskningsfinansiering.

3.2.1 Resultatbasert finansiering - utdanning

Studiepoengmidler

Studiepoengmidler tar utgangspunkt i produksjonen av 60-poengsenheter 2 år tilbake, fordelt på seks kategorier med tilhørende satser (A –F). Datagrunnlaget hentes fra Database for statistikk om høgre utdanning (DBH). 75% av departementets gjeldende sats videreføres til enhetene i den interne modellen.

Studentutveksling

Resultatmidlene beregnes på bakgrunn av antall inn- og utreisende utvekslingsstudenter, knyttet til avtale eller program med varighet over 3 måneder. Det er en nasjonal sats pr utvekslingsstudent, og i UiT's interne modell videreføres denne i sin helhet.

3.2.2 Resultatbasert forskningsfinansiering

I den nasjonale fordelingsmodellen er den resultatbaserte forskningsbevilgningen (RBO) en omfordeling mellom institusjonene av et fast samlet beløp for hver av de fire indikatorene; doktorgradskandidater, publikasjonspoeng, EU-midler og NFR-midler. Hver institusjon får en andel av dette beløpet som er lik institusjonens andel av totalproduksjonen i den aktuelle komponenten. Nasjonal sats for tildeling per indikator varierer derfor fra år til år. I den interne modellen inngår i tillegg øvrige BOA-inntekter.

I UiT's fordelingsmodell videreføres uttellingen på de ulike indikatorene slik:

- Doktorgradskandidater - 95 % av nasjonal sats
- Publikasjonspoeng - 75 % av nasjonal sats
- EU-midler - 50 % av nasjonal sats
- NFR-midler - 100 % av nasjonal sats
- BOA - 3 øre pr krone

3.3 Strategisk forskningstildeling

Dagens modell inneholder 4 strategiske komponenter. Midlene skal disponeres til satsinger og prioriteringer innen forskning og formidling, utdanning, vitenskapelig utstyr og øvrige prioriterte tiltak. Vitenskapelig utstyr, formidling og strategiske tildelinger benevnes strategiske midler og utgjør til sammen 4,25% av totalbevilgningen i 2017. Universitetsstyret har besluttet å øke andelen til 5% i 2018.

Vitenskapelig utstyr

Utgjør 22% av de strategiske midlene. Vitenskapelig utstyr er i dag nøkkelfordelt, og fordeles på grunnlag av budsjettandel og andel/vektning av vitenskapelige stillinger. Hovedprinsippet i budsjettmodellen er imidlertid at utstyrsinvesteringer i hovedsak skal finansieres over enhetenes tildelte budsjetttrammer.

Formidling

Utgjør 6% av de strategiske midlene. Komponenten nøkkelfordeles etter enhetenes relative andel av samlet resultatbasert forskningsfinansiering (RBO).

Strategiske satsinger

Utgjør 72% av de strategiske midlene. De strategiske tildelingene prioriteres av universitetsstyret ved budsjettbehandlingen det enkelte år på bakgrunn av innspill fra fakulteter og øvrige enheter.

Rekrutteringsstillinger

Fordeling av stipendiat- og postdoktorstillinger fordeles i egen sak i universitetsstyret, og i tråd med fastsatte retningslinjer. I behandling av saken om budsjettfordelingsmodellen ble det vedtatt at alle rekrutteringsstillingene skal gis full lønnsdekning (inkl. sosiale utgifter) basert på en gjennomsnittslønn. Stipendiater tildeles for 4 år, mens postdoktorstillinger tildeles for 3 år. I tillegg gis det et driftstilskudd pr stilling til fakultetene. Det er ulike satser for driftstilskudd knyttet til eksperimentelle stillinger og ikke-eksperimentelle stillinger, der eksperimentelle stillinger vektet dobbelt.

4. KD's forslag til ny finansieringsmodell

I forslaget til Statsbudsjett for 2017 er Kunnskapsdepartementets forslag til ny fordelingsmodell for UH-sektoren lagt fram og de foreslåtte tildelingene til institusjonene i sektoren er beregnet på grunnlag av den nye modellen. Den nye modellen er i stor grad en videreføring av tidligere modell og primært er endringene å finne i den resultatbaserte finansieringen.

Ifølge Kunnskapsdepartementet er det overordnede målet for innføring av nytt finansieringssystem: **«finansiering for høyere kvalitet»**. Gjennom endringene ønsker regjeringen å stimulere til økt gjennomføring i utdanningene, mer internasjonalt rettet forskning og utdanning, samt øke bidraget fra institusjonene til innovasjon og verdiskapning i samfunnet.

Rammebevilgningen fra Kunnskapsdepartementet omfatter basismidler og resultatbaserte midler. Basisbevilgningen utgjør ca. 70% av rammebevilgningen til institusjonene i sektoren, mens den resultatbaserte bevilgningen utgjør resterende 30%.

Rammebevilgningen gir institusjonene et strategisk handlingsrom ved at de kan prioritere aktiviteter og områder som det vil satses på for å nå sektor- og virksomhetsmålene. Styret ved den enkelte institusjon må vurdere hvordan det vil forholde seg til de nasjonale resultatbaserte insentivene i den interne viderefordelingen. Videre må styret vurdere om institusjonen skal ha supplerende økonomiske insentiver for å støtte opp under egen strategi og egne prioriteringer.

4.1 Basis

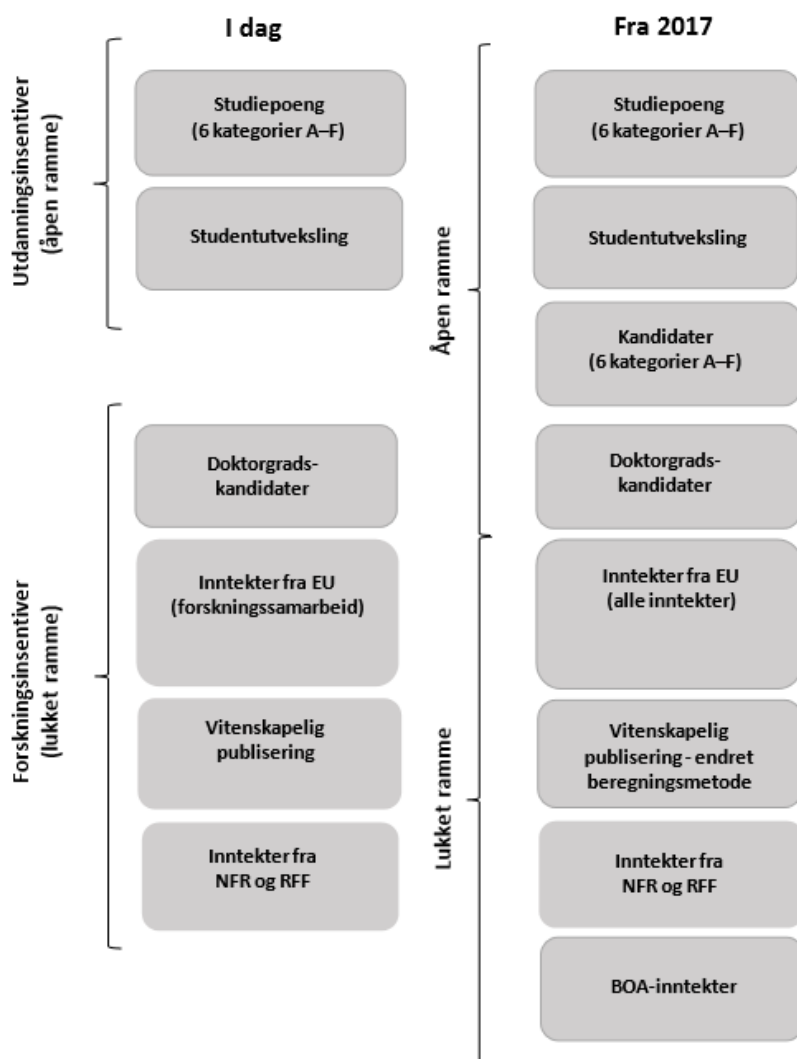
I 2017 er de totale basismidlene for sektoren 23,7 mrd. kroner. Da er basismidlene redusert med ca. 300 millioner kroner, og flyttet til den resultatbaserte finansieringen. Dette for å finansiere den nye indikatoren for bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA). For UiT utgjør denne endringen et kutt i basis på 28,7 mill. kroner. Basismidlene er ellers videreført som i tidligere finansieringssystem og supplert med nye satsinger i statsbudsjettet for 2017.

4.2 Resultatbasert finansiering

I 2017 er den resultatbaserte finansieringen ca. 10,7 mrd. kroner totalt for sektoren. Dette inkluderer 300 mill. kroner som er flyttet fra basis for å dekke den nye indikatoren for BOA.

Resultatbaserte midler for 2017 er fordelt på nytt per institusjon i henhold til nytt finansieringssystem, på bakgrunn av satser og indikatorer som gjelder fra 2017, og gir dermed ny utgangsposisjon for resultatbasert uttelling i finansieringssystemet.

Endringene i resultatbasert finansiering skisseres i figuren under:

Det nye finansieringssystemet skiller mellom åpen og lukket ramme. I åpen ramme får institusjonene uttelling basert på egne resultater på hver av indikatorene. Det vil si at rammen øker dersom det produseres mer innenfor de ulike indikatorene, og tilsvarende reduseres rammen om produksjonen blir

mindre. I lukket ramme har hver indikator sin egen lukkede budsjettamme. Dette innebærer at uttellingen for den enkelte institusjon avhenger av hvordan de gjør det i forhold til resultater ved de øvrige institusjonene. Satsene i lukket ramme beregnes hvert år på bakgrunn av resultatene i sektoren.

Åpen ramme

I åpen ramme videreføres indikatorene i den tidligere modellen, i tillegg til følgende endringer: Kandidater innføres som ny indikator, hvor det gis uttelling for personer som har gjennomført en forskriftsfestet gradsgivende utdanning. Kandidater fordeles på seks kategorier A-F, i likhet med studiepoeng. Uttelling for utvekslingsstudenter videreføres og utvides til også å gjelde Erasmus+ - studenter. I tillegg overføres avlagte doktorgrader fra lukket ramme til åpen ramme.

Uttelling for kandidatproduksjonen finansieres gjennom kutt i indikatorene studiepoengproduksjon og utveksling, slik at totalrammen i 2017 er på samme nivå som om rammen i tidligere finansieringssystem ble videreført.

Følgende satser er lagt til grunn for åpen ramme i 2017-budsjettet:

Kategori	Utdanning	Studiepoeng	Kandidatar	Kandidatar integrerte mastergradar m.m.
Kategori A	Kliniske utdanninger o.a.	126 000	95 000	190 000
Kategori B	Utvøande musikkutdanning, arkitektur- og designutdanninger o.a.	96 000	72 000	144 000
Kategori C	Realfag på høgre grads nivå o.a.	64 000	48 000	96 000
Kategori D	Samfunnsvitenskaplege og humanistiske fag på høgre grads nivå, grunnskolelærerutdanning, enkelte kostnadskrevjande helsefag- og faglærerutdanninger, praktiske mediefag	47 000	36 000	72 000
Kategori E	Helsefag-, lærar- og realfagsutdanninger på lågare grads nivå	38 000	29 000	58 000
Kategori F	Teorifag og sosialfaglege utdanninger på lågare grads nivå	32 000	24 000	48 000

Departementet har gitt dobbel sats for kandidater på integrerte fem-årige mastergradsprogram og andre utdanninger som har lengde på 5-6 år.

Indikator	Satsar i kroner
Uttekslingsstudentar	10 000
Utreisande studentar på Erasmus+-program	15 000
Doktorgradskandidatar	367 000

Lukket ramme

I lukket ramme er det endringer i spesifikasjonene til alle indikatorene med unntak av Norges Forskningsråd (NFR) og regionale forskningsfond (RFF). Doktorgradskandidater flyttes fra lukket ramme til åpen ramme. Inntekter fra EU omfatter alle inntekter institusjonen mottar fra EU, og beregningsmetoden for vitenskapelig publisering er endret. BOA-inntekter er foreslått innført som ny indikator.

Budsjettrammene for indikatorene publiseringspoeng, inntekter fra EU og inntekter fra NFR/RFF er i 2017 på samme nivå som om dagens system hadde blitt videreført for disse indikatorene. BOA-indikatoren finansieres ved å trekke midler fra basis.

Gjennom fordeling av rammer mellom de ulike komponentene i lukket ramme gir Kunnskapsdepartementet gjennom framlegging av Statsbudsjettet politiske signaler om hvilke prioriteringer som vektlegges i finansieringsordningen til sektoren. I forslaget til 2017 budsjett foreslår Kunnskapsdepartementet følgende fordeling av den samlede potten på de fire indikatorene med tilhørende satser:

Indikator	Rammer (i mill. kroner)	Satsar
Publiseringspoeng	550	25 550
Inntekter fra EU	500	1,374
Inntekter fra Noregs Forskringsråd og regionale forskningsfond	300	0,120
Inntekter fra bidrags- og oppdragsverksemd	300	0,102

De totale endringene i sektoren er som følger:

	Endret system Mill. kr	Tidligere system Mill. kr
Studiepoeng	6 800	8 400
Kandidater	1 600	
Studentutveksling	134	100
Doktorgradskandidater	550	550
EU	500	400
Forskningsrådet og regionale forskningsfond	300	400
Bidrags- og oppdragsinntekter	300	
Vitenskapelig publisering	550	550
Sum	10 734	10 400

Budsjetteffekt ved innføring av nytt finansieringssystem

Endringene i finansieringssystemet fører til en total omfordeling av resultatbasert uttelling mellom institusjonene på ca. 180 mill. kroner. Regjeringen mener dette fører til en for stor omfordeling i 2017, og har derfor valgt å halvere effekten i innføringsåret. Kunnskapsdepartementet har i Statsbudsjettet for 2017 slått fast at innføringen av ny modell for sektoren skal innføres over 3 år; halv effekt i 2017-budsjettet og med full virkning fra og med 2019-budsjettet. Korrigeringen gjøres mot institusjonenes basisdel.

For UiT får innføringen av nytt finansieringssystemet i 2017 følgende budsjettvirkning:

	1 000 kroner
Resultatbasert uttelling i 2017 med justert system	779 687
Resultatbasert uttelling i 2017 med tidligere system	730 543
	49 144
Trekk i basis som følge av omlegging (samlet 300 mill. for UH-sektoren)	28 826
Samlet effekt	20 318
Effekt i budsjettet 2017 - 50%	10 159

5. Forslag til ny intern fordelingsmodell

På grunnlag av innspill og føringer er følgende prinsipper lagt til grunn i arbeidet med ny fordelingsmodell for UiT. Modellen skal:

- bygge på og videreføre prinsipper og intensjoner i den sentrale finansieringsmodellen fra KD.
- ivareta vedtatte sektormål og nasjonale styringsparametere og sikre gjennomføringen av samfunnsoppdraget og prioriterte tiltak i UiTs vedtatte strategi.
- være enkel, transparent og forutsigbar, og basert på objektive og målbare kriterier.
- sikre høy kvalitet på forskning og utdanning og stimulere til økt resultatoppnåelse.
- ha et langsiktig perspektiv og sikre at institusjonens infrastruktur ivaretas og fornyes.

Fordelingen av institusjonenes budsjetttrammer er et sentralt virkemiddel i arbeidet med mål og prioriteringer, og skal således bidra til måloppnåelse på områder innenfor modellens virkemiddelapparat. Ikke alle utfordringer kan løses innenfor og av fordelingsmodellen alene. Mål- og resultatoppnåelse er avhengig av klare prioriteringer, styring, ledelse og oppfølging, noe som er modelluavhengig og som i seg selv ikke kan løses innenfor rammefordelingen. Nedenfor følger universitetsdirektørens drøfting av noen slike spørsmål.

Realisering av prioriterte strategiske mål

I forslag til ny fordelingsmodell er det den strategiske komponenten som først og fremst skal bidra til *realisering av prioriterte mål*, og hvor disse normalt ikke ligger innenfor en enkelt enhets myndighets- og budsjettområde. Strategisk komponent i fordelingsmodellen består av rekrutteringsstillinger og strategisk fond, og andelen av totalbudsjettet for disse er av en slik størrelse at det bør gi gode muligheter til å prioritere en hensiktsmessig innretning slik at de bygger opp om tiltak som bidrar til måloppnåelse. I tillegg må det forventes at enhetene kan prioritere i samsvar med vedtatt strategi innenfor egne rammer.

Prioriteringene bærer ofte preg av *tverrfaglig samarbeid* mellom to eller flere enheter om tiltak innenfor utdanning, forskning, infrastruktur eller andre samarbeidstiltak. I samarbeidet kan det også inngå eksterne aktører. Tverrfaglig samarbeid kan være utfordrende ut fra administrative og organisatoriske forhold, kultur og økonomi, blant annet fordi bevilgninger hovedsakelig fordeles i tråd med organisasjonsstrukturen. Dette betyr blant annet at økonomiske midler fra flere parter må samordnes til det konkrete prosjektet. Fordelingsmodellen er likevel ikke til hinder for at det i regnskapet kan prioriteres penger fra flere kilder/enheter til et konkret prosjekt og at prosjektet følges opp som eget tiltak eller prosjekt i UiT's økonomisystem.

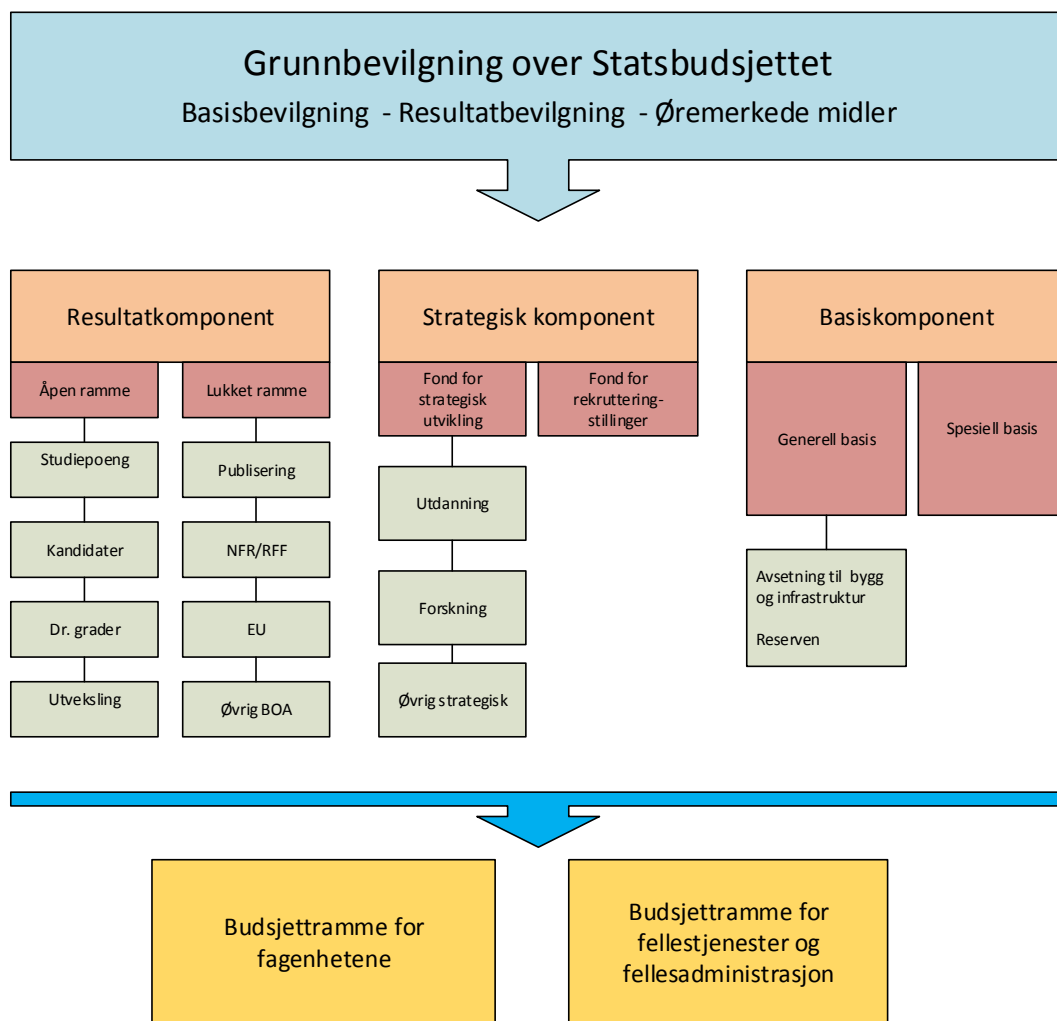
I fordelingsmodellen kan det stimuleres til ønsket atferd gjennom tildeling over den strategiske komponenten, og på det enkelte fakultet kan det videreførdes *insentivmidler* til fagmiljø, grupper eller enkeltforskere. Fakultetenes interne fordelingsmodeller er avgjørende for hvor og hvordan insentiv- og stimuleringsmidler gis til konkrete prosjekter/enkeltforskere.

En fordeling av budsjetttrammer omfatter først og fremst fordeling til nivå 1 (UiT sentralt og fellesmidler) og nivå 2 (organisatoriske enheter). UiT har gjennom de siste årene vært gjennom flere fusjoner og omstillinger, og det må i fremtiden forventes å komme flere. Budsjettendringer som følge av fusjon har vært gjort som manuelt arbeid og hovedsakelig på grunnlag av objektiv statistikk (DBH, regnskaper og priser i KDs finansieringsmodell). En fordelingsmodell kan vanskelig bygge inn eller håndtere *omstilling og fremtidige strukturendringer*. Men en fordelingsmodell kan stimulere til slikt, f.eks gjennom ordninger som kan tilrettelegges i den strategiske komponenten. I tillegg til eventuelle insentiv- og stimuleringsordninger, må omstillingstiltak og strukturendringer fasiliteres og følges opp med direkte styring og oppfølging av beslutninger.

Fordelingsmodellen kan bidra til *forutsigbarhet og langsiktig planlegging*. Datagrunnlaget for beregning av resultatkomponentene i åpen og lukket ramme hentes fra DBH. Som en konsekvens av ovenstående vil modellen være forutsigbar og gi rom for planlegging utover en tidshorisont på et år.

Skisse ny fordelingsmodell

Universitetsdirektøren foreslår at fordelingsmodellen består av 3 hovedkomponenter. Modellen kan skisseres som følger:

5.1 Resultatkomponent

Den resultatbaserte finansieringen er en konsekvens av hva som oppnås på indikatorene i finansieringssystemet. Indikatorene er fordelt mellom åpen ramme og lukket ramme. Forslaget til intern modell følger den sentrale modellen fra KD. Nivå på intern viderefordeling gjenspeiler prioriteringer i universitetets strategi.

5.1.1 Åpen ramme

I den åpne rammen får enhetene uttelling ut fra egne resultater på indikatorene. Det betyr at enhetene får økte budsjetttrammer dersom de produserer flere studiepoeng, kandidater, doktorgradsstudenter eller utvekslingsstudenter sammenlignet med foregående år.

I datagrunnlaget for innføring av ordningen i 2017 har Kunnskapsdepartementet lagt til grunn 2015-tall og et treårig gjennomsnitt for studiepoengproduksjon, kandidater og doktorgradskandidater. For UiT har en valgt å bruke 2015-tallene ettersom de gjennomførte fusjonene med høyskolene i Harstad og Narvik med påfølgende splitting av aktivitet har gjort det vanskelig å beregne treårige gjennomsnitt. Datagrunnlaget for alle indikatorene er hentet fra Database for statistikk om høgre utdanning (DBH).

Studiepoeng

Studiepoengindikatoren baserer seg på eksamensdata for egenfinansierte studenter omregnet til 60-studiepoengsenheter. Indikatoren er delt opp i 6 kategorier, A til F, avhengig av beregnede kostnader for de ulike studiene.

Kandidater

Resultatindikatoren for kandidater følger samme mønster som studiepoengindikatoren og er delt opp i 6 kategorier. Lengden på utdanningen varierer innenfor hver kategori. Departementet har derfor gitt dobbel sats for kandidater på integrert femårig mastergradsprogram og andre utdanninger som har lengde på fem-seks år. Dette foreslås videreført i UiT's interne fordelingsmodell.

Kandidatmidlene går til den enheten som eier studieprogrammet, og der hvor kandidaten tar sin grad. I de tilfeller hvor flere enheter er involvert må det inngås interne avtaler mellom partene om fordeling av kostnader og resultatmidler.

Doktorgrader

Avlagte doktorgrader var tidligere en indikator med lukket ramme i RBO (Resultatbasert omfordeling). I KDs nye fordelingsmodell er den overført til åpen ramme og gitt en sats i 2017-budsjettet på 367.000 kroner pr avlagte doktorgrad. Indikatoren foreslås videreført i UiTs interne modell.

Telletidspunktet for rapportering er det kalenderår disputasene blir gjennomført. Kandidater fra Program for kunstnerisk utviklingsarbeid gir uttelling på lik linje med doktorgrader.

Utteksling

Indikatoren omfatter alle inn- og utreisende utvekslingsstudenter med en utvekslingsavtale eller et utvekslingsprogram som varer tre måneder eller mer. I KDs modell er det foreslått to kategorier med følgende uttelling:

- ordinære utvekslingsstudenter: 10.000 kroner
- utreisende studenter på Erasmus+ program: 15.000 kroner

Ordningen foreslås videreført i UiTs interne modell.

5.1.2 Lukket ramme

I likhet med åpen ramme baserer uttellingen for den enkelte institusjon seg på registrerte data i DBH. Den interne fordelingsmodellen supplerer datagrunnlaget med offisielle regnskapsdata fra UiT's økonomisystemet. I 2017, innføringsåret for den nye modellen, har Kunnskapsdepartementet valgt å bruke et snitt av årene 2013 – 2015 som grunnlag for beregningen. I UiTs interne modell har en brukt tallgrunnlaget fra 2015 ettersom data for tidligere år er vanskelig tilgjengelig.

Publisering

Beregningsmetoden for publiseringspoeng er endret fra og med budsjettforslaget for 2017 fra KD. Den nye beregningsmetoden skal bidra til en mer fagnøytral publiseringsindikator og til økt stimulans til samarbeid om vitenskapelig publisering.

NFR/RFF

Midler fra Norges Forskningsråd (NFR) og regionale forskingsfond (RFF) som går til forskning ved institusjonen, inngår i beregningsgrunnlaget og gir uttelling i intern fordeling.

Midler som koordinator overfører til samarbeidspartner, gir uttelling bare for samarbeidspartner.

EU

Indikatoren omfatter alle midler som institusjonen mottar fra EU. Dette kan være EUs rammeprogram for forskning, randsonprogram/partnerskapsprogram, utdanningssamarbeid og interregionalt samarbeid.

Øvrig BOA

Øvrig BOA (Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet) gjelder inntekter fra eksterntfinansiert virksomhet utenom inntekter fra EU, Norges Forskningsråd og regionale forskingsfond.

Nivå på intern videreføring av KD's satser omtales under kapittel 6.

5.2 Strategisk komponent

Den strategiske komponenten skal bidra til å styrke UiT's til enhver tid gjeldende strategi gjennom tildeling av midler til forskning, utdanning og andre prioriterte tiltak.

Universitetsdirektøren foreslår at den strategiske komponenten i ny modell består av to fond: fond for strategisk utvikling og fond for rekrutteringsstillinger.

5.2.1 Forslag til endringer

Vitenskapelig utstyr

Vitenskapelig utstyr er i dagens modell nøkkelfordelt, og utgjør ca. 30,7 mill. kroner i 2017-budsjettet. Komponenten er ment å finansiere mindre utstyr på enhetene.

Basert på høringsinnspill flyttes komponenten til enhetenes generelle basis med utgangspunkt i dagens nøkkelfordeling. Grunnlag for fordeling vil være 2017-tildelingen, da det på grunn av de siste års fusjoner er vanskelig å finne et gjennomsnitt de 3 siste år. Flytting av komponenten gir enhetene forutsigbarhet, og finansierer mindre investeringer og vedlikehold i henhold til hensikten med tildelingen.

Formidling

Denne komponenten nøkkelfordeles i dagens modell, og utgjør ca. 8,4 mill. kroner i 2017.

På bakgrunn av høringsinnspill foreslås komponenten flyttet til enhetenes generelle basis. 2017-tildelingen vil være grunnlag for beregningen. Komponenten utgjør en liten andel av totalbudsjettet, og vil bidra til finansiering av løpende porteføljer ved den enkelte enhet.

5.2.2 Fond for strategisk utvikling

Universitetsdirektøren foreslår at det i ny fordelingsmodell settes av en fast prosentandel av totalbevilgningen til fond for strategisk utvikling. Midlene settes av sentralt, og fordeles til enhetene på et senere tidspunkt. Det anses som en fordel at fordeling av fondsmidler behandles i egen styresak. Tildelingene må sees i en større helhet og kobles tettere til prioriteringer ifht. UiT's strategi enn tilfellet er i dagens ordning. Det bør vurderes sterkere faglig involvering og forankring i saksbehandlingsprosessen, og det bør foretas en kritisk gjennomgang av eksisterende tiltaksliste som mottar midler gjennom strategisk tildeling. Dagens praksis bærer preg av lang historie og for liten grad av styring og prioritering av disse midlene.

Fordeling av strategiske midler skal skje på grunnlag av vedtatte kriterier og retningslinjer for fordeling. Universitetsdirektøren må arbeide videre med retningslinjer, kriterier og gjennomgang av de strategiske midlene med tanke på økt strategisk innretning og måloppnåelse. Interne forpliktelser som allerede er vedtatt må videreføres.

Universitetsstyret har vedtatt at den strategiske komponenten som i 2017 utgjør 4,25% av totalbevilgningen, skal økes til 5% i 2018. I denne inngår strategiske tildelinger, vitenskapelig utstyr og formidling. Komponentene formidling og vitenskapelig utstyr foreslås flyttet fra strategisk tildeling til enhetenes basis. Den gjenstående strategiske komponenten utgjør da 72% av totalen. For å videreføre styrets intensjoner om nivået på strategiske tildelinger i 2018, foreslår universitetsdirektøren at komponenten settes til 3,6% av totalbevilgningen.

Dagens tildeling fordeles på kategoriene forskning, utdanning og øvrige prioriterte tiltak. Prosentvis tildeling de tre siste årene er som følger:

Tildelt	2014	2015	2016
Sum forskning	54%	57%	50%
Sum utdanning	28%	19%	19%
Sum øvrig	19%	23%	31%
Totalt	100%	100%	100%

Universitetsdirektøren finner det vanskelig å fastsette en prosentvis fordeling mellom kategoriene. Som en del av universitetsdirektørens saksbehandling, foreslås det at relevante faglige fora og utvalg gis en tydeligere rolle i prioritering og koordinering av forslag til tiltak. Universitetsdirektøren legger frem sak for universitetsstyret med liste over prioriterte tiltak og tilhørende budsjett i et flerårig perspektiv.

5.2.3 Fond for rekrutteringsstillinger

I dagens interne budsjettfordelingsmodell tildeles midler til rekrutteringsstillinger i henhold til styrets beslutninger. Dette innarbeides i budsjettfordelingssaken og fremkommer som en del av totalrammen til de respektive enhetene.

Universitetsdirektøren foreslår at midler til rekrutteringsstillinger i ny fordelingsmodell inngår i eget fond: Fond for rekrutteringsstillinger. Midlene til fondet settes av sentralt, og fordeles til enhetene i henhold til styrevedtak på et senere tidspunkt. Avdeling for forskning og utviklingsarbeid (AFU) vil være ansvarlig for å forvalte ordningen, og legge frem forslag til fordeling av fondsmidlene for universitetsstyret.

Fondet reguleres årlig ved tildeling av nye, permanente stillinger, eventuelle avganger og lønns- og prisjusteres. I fondet ligger alle rekrutteringsstillinger i sentral pool, og midlene skal dekke både nøkkelfordelte stillinger og stillinger til særskilte strategiske satsinger. Tildeling av *midlertidige rekrutteringsstillinger* fra KD inngår i tildelinger over spesiell basis.

Nivå på fond for rekrutteringsstillinger i innføringsåret baseres på 2017-tildelingen, og bør derfor utgjøre ca. 221 mill. kroner. Eksisterende nivå er historisk basert inklusiv politiske prioriteringer.

Følgende argumentasjon legges til grunn for beregningen: Kunnskapsdepartementets sats for rekrutteringsstillinger er i Statsbudsjettet for 2017 foreslått til 1.202.000 kroner. Korrigert for UiTs totalkostnadsmodell (TDI-modellen) hvor indirekte kostnader inngår utgjør KDs bevilgning for 2017 336,8 millioner til ordningen. Når det tas høyde for at Kunnskapsdepartementet tildeler stillinger for 3 år mens UiT tildeler stipendiatstillinger for 4 år, utgjør tildelingen ca. 650.000 kroner i snitt pr årsverk for stipendiat- og postdoktorstillingene. I den interne budsjettfordelingen for 2017 er det fordelt 333 årsverk til stipendiatstillinger og 22,5 årsverk til postdoktorstillinger. I enhetenes grunnbevilgning inngår også 38 historiske rekrutteringsstillinger utover stillingene som inngår i poolen.

Intern viderefordeling

Universitetsdirektøren tilrår at stipendiatstillinger fortsatt tildeles for 4 år, og postdoktorstillinger for 3 år, uavhengig av hvor lang tid kandidatene bruker. I dagens modell differensieres det på lønnstrinn ifht fagområdet, og det er ulike satser for driftsmidler knyttet til eksperimentelle og ikke-eksperimentelle fag. I ny modell foreslår universitetsdirektøren at det tildeles lønnsmidler til de ulike stillingskategoriene basert på et gjennomsnitt fra 2017-tildelingen.

Stillingskategori	Forslag sats
Stipendiater	Lønnstrinn 51 + driftskostnader
Postdoktorer	Lønnstrinn 61 + driftskostnader

Satsen for stipendiatstillinger må sees i sammenheng med resultatindikatoren for avlagte doktorgrader som tilfaller enheten der doktorgraden er avlagt.

Når det gjelder skillet mellom eksperimentelle og ikke-eksperimentelle fag, benytter KD kun en sats for driftskostnader i sin tildeling til sektoren. Universitetsdirektøren foreslår imidlertid at UiT viderefører dagens praksis, og tildeler ulike satser for driftskostnader. Eksperimentelle fag vektet dobbelt av ikke-eksperimentelle fag.

Kategori	Forslag sats
Eksperimentell	Kr 80 000
Ikke-eksperimentell	Kr 40 000

Ved fordeling av rekrutteringsstillinger som egeninnsats i eksterne prosjekter er beregnet sats lik lønnsmidler + driftsmidler + sentral del av indirekte kostnader i tråd med gjeldende retningslinjer. Lokal del av indirekte kostnader blir et internt anliggende mellom prosjekt og tilhørende fakultet.

5.3 Basiskomponent

Basismidlene skal sikre stabil og langsiktig finansiering. Størrelsen på den basis som enhetene har i dag er historisk forankret og avhenger av mange forhold. Den kan derfor vanskelig dekomponeres. Basis består blant annet av midler til faglig profil og bredde i fagtilbud, husleiemidler, midler til drift og vedlikehold av bygningsmasse, øremerkede midler til rekrutteringsstillinger og studieplasser.

I dagens interne fordelingsmodell består basiskomponenten av generell basis og spesiell basis. Universitetsdirektøren foreslår å videreføre dette.

5.3.1 Generell basis

Generell basis utgjør mellom 52% og 82 % av fagenhetenes totalbevilgning. For de øvrige enhetene utgjør generell basis mellom 97% og 100 %. Da store deler av enhetenes kostnader er bundet i lønn og infrastruktur, er det utfordrende å foreta store omfordelinger i basis fra ett år til det neste.

Endringer i den generelle basisbevilgningen påvirkes av lønns- og prisstigning, studieplassendringer, nye fag og øvrige tiltak og eventuelt andre vedtatte prioriteringer av permanent karakter.

Lønns- og prisstigning

Lønns- og prisstigning i den interne fordelingsmodellen vil være en beregnet prosentsats, da rammefordelingen ved UiT skjer før statsbudsjettet legges frem. Den beregnede satsen bør ta utgangspunkt i lønns- og prisstigning året før, samt SSB's prognoser for KPI og årslønn. I tillegg vektlegges forsiktighetsprinsippet.

Dersom det utarbeides revidert budsjettfordeling etter at statsbudsjettet er vedtatt i Stortinget, vil det være naturlig å innarbeide endringer i forhold til beregnet lønssats. Prosentsatsen som benyttes i KD's budsjett vil være rådgivende for UiT's fastsetting av lønns- og prisjustering.

Studieplassendringer

En studieplass fra KD er fullfinansiert gjennom basis- og resultatkomponent. Unntaksvis kan departementet velge å fullfinansiere studieplasser i sin helhet over basis. Det legges til grunn i det nasjonale finansieringssystemet at 40% av de antatte kostnadene per 60-studiepoengsenhet dekkes gjennom studiepoengproduksjon og kandidatproduksjon i åpen ramme. Resterende 60% av den antatte kostnaden for å fullfinansiere studieplassen tildeles via institusjonens basisbevilgning.

Felleskostnader som bygg, infrastruktur og felles administrative funksjoner skal også finansieres innenfor totalrammen tildelt fra KD. Som en følge av dette videreføres 75% av resultatkomponent og basiskomponent til enhetene i dagens modell, mens 25% går til å dekke nevnte felleskostnader.

Studiepoengmidler tar utgangspunkt i studiepoengproduksjon 2 år tilbake i tid. I den forbindelse er det i dagens modell et vedtak som gir «oppstartshjelp» til oppbygging av nye, vedtatte studietilbud. Dette innebærer at grunnfinansieringen av nye studieplasser videreføres til enhetene i sin helhet de 2 første årene inntil resultatfinansieringen får effekt. Etter dette videreføres 75% av grunnfinansieringen til enhetene.

Universitetsdirektøren foreslår å videreføre prinsippene i ny fordelingsmodell.

Nye fag/tiltak

Nye fag og tiltak omfatter permanente endringer i basis hvor en aktivitet enten har finansiering eller på annen måte må tilføres midler. Dette kan enten være flytting av basismidler mellom enheter, eksempelvis flytting av arkivfunksjon (nullsumspill). Eller det kan være nye, permanente tiltak med behov for finansiering. Årene etter innføringsåret vil direkte påvirke basis der hvor nye fag og tiltak besluttet innført uten at det følger med finansiering. I de tilfeller hvor det er snakk om nye, permanente tiltak må finansiering avklares før de besluttet.

5.3.2 Spesiell basis

Spesiell basis er tildeling til tiltak av midlertidig karakter, inkludert midlertidige tildelinger fra KD. Tildelinger gjennom spesiell basis skal ikke være av strategisk eller permanente karakter. Tildelingen skal ha en kjent årshorisont, og når en tildeling først godkjennes gjelder den for hele tidsperioden.

Det er ønskelig å opprettholde fullfinansiering av nye studieplasser de 2 første årene. Oppstartshjelpen foreslås tildelt over spesiell basis som i dagens modell.

Endringer i spesiell basis fra et år til det neste påvirker basis direkte. Dersom differansen er negativ må dette dekkes enten over reserven eller via rammekutt til enhetene. Dersom differansen fra et år til det neste er positiv, foreslås det at midlene tilfaller reserven. Se nærmere beskrivelse av reserve og rammeendring i avsnitt 5.3.3 og 5.3.4.

5.3.3 Forslag til endringer

Avsetning bygg og infrastruktur

Dagens fordelingsmodell tar ikke tilstrekkelig høyde for vedlikehold og investering i infrastruktur, verken bygningsmessig eller annen infrastruktur. I budsjettfordelingen de senere årene har det vært nødvendig å prioritere tiltak som skyldes vedlikeholdsetterslep og reinvesteringer. Slike prioriterte tiltak uten finansiering skaper årlige svingninger i enhetenes basisbevilgning, og det er ønskelig å unngå noe av denne uforutsigbarheten i ny fordelingsmodell. Historisk sett har nivået de siste årene vært om lag 50 mill. kroner. Følgende føring kom i tillegg i tildelingsbrevet for 2017 fra Kunnskapsdepartementet: *«Selveforvaltende institusjoner skal ha langtidsplaner for verdibevarende vedlikehold med tilhørende årlige budsjettavsetninger, som også bidrar til å hente inn deler av vedlikeholdsetterslepet.»*

Universitetsdirektøren foreslår derfor at det i ny fordelingsmodell avsettes midler til bygg og infrastruktur. Dette gir UiT et langsiktig perspektiv i planleggingen av utskifting og investering i nødvendig og strategisk viktig infrastruktur. Avsetningene inngår i generell basis.

Avsetningene øremerkes vedlikehold og reinvesteringer av prioriterte og nødvendige tiltak for å opprettholde nå-verdi, og forhindre verdiforringelse og kapitalslit. Innspill til tiltak for bruk av midlene skal fanges opp gjennom de årlige budsjettinnspillene og plan drøftes i ordinære kanaler for behandling av større økonomisaker. Det skal derfor utarbeides langsiktige planer for nødvendige og prioriterte behov som skal dekkes over disse midlene. Planer og endelig fordeling av midlene vedtas av universitetsdirektøren, etter eventuelle føringer fra universitetsstyret som fremkommer i årlig budsjettbehandling.

Med utgangspunkt i UiT's årlige nedskrivninger av realverdier, viser tall fra 2015- og 2016-regnskapet totale avskrivninger på bygg og bygningsinfrastruktur på ca. 90 mill. kr pr år. Tilsvarende tall for data- og kontormaskiner er ca. 50 mill. kr. Universitetsdirektøren foreslår at avsetninger til bygg og infrastruktur videreføres fra revidert budsjett 2017, det vil si 60 mill. kroner. Disse midlene kommer i tillegg til den årlige avsetningen på 18 mill. kr som går til å dekke nybygg i egen regi, jf styresak S 64-13.

Reserven

Reserven er tenkt brukt som en buffer for å forhindre årlige svingninger i rammene til enhetene, der denne tidligere ble saldert mot enhetenes basis. Reserven vil dermed fremstå som en støtdemper på mindre svingninger i årlig fordeling. Den benyttes som buffer i de tilfeller hvor nivået på endringen ansees forsvarlig i forhold til størrelsen på reserven. I tilfeller der dette ikke er forsvarlig, må store endringer dekkes over rammekutt. Det vil ikke være mulig å forhindre rammekutt ved innføring av større tiltak hvor finansiering ikke medfølger. Større endringer i tildelingen fra KD vil fortsatt måtte sees i sammenheng med enhetenes basisfinansiering.

Det er nødvendig å bygge opp reserven (bufferen) til et nivå rundt 10 mill. kroner fra 2018-budsjettet for at denne skal fungere etter hensikten. Dette er en budsjettpost som legges inn i rammen i 2018, og vil i etterfølgende år endres i takt med mindre justeringer. I 2017-tildelingen er den generelle reserven 0,8 mill. kroner, og dermed for liten. Det må ses nærmere på hvordan denne kan finansieres fra og med 2018-budsjettet. Reserven inngår i generell basis.

5.3.4 Prinsipper for håndtering av rammeendringer (rammekutt og økte rammer)

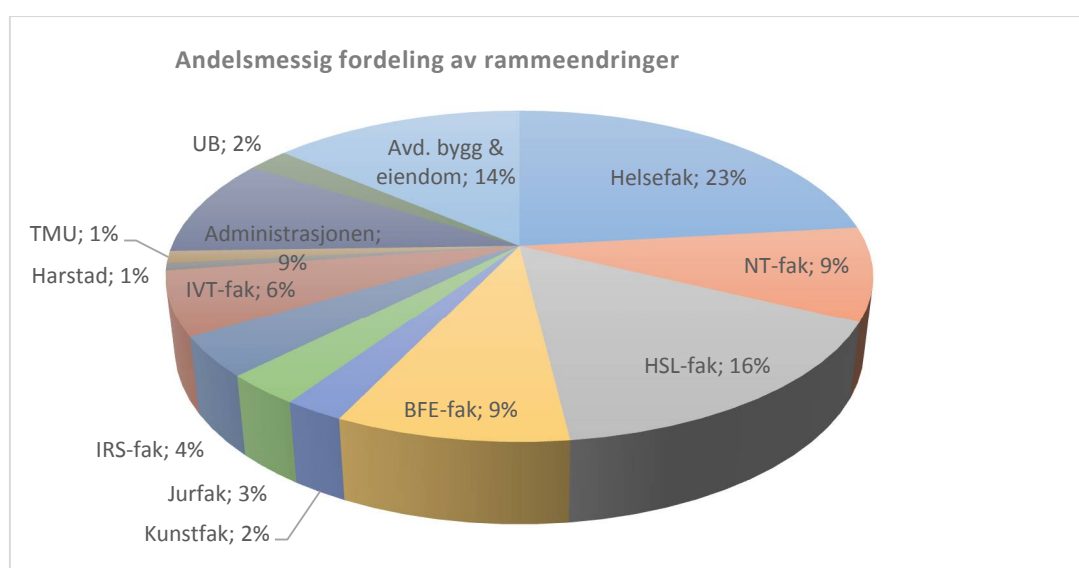
Nye og endrede prioriteringer uten medfølgende finansiering vil også i framtiden kunne føre til rammeendringer i basis. Rammekutt er i ny fordelingsmodell foreslått dekket over reserven eller som basiskutt til enhetene. Mindre årlige svingninger er tenkt fanget opp gjennom reserven. Vedtak om nye tiltak med store økonomiske rammer må fortsatt finansieres gjennom basiskutt til enhetene.

I UiT's nåværende fordelingsmodell vil rammeendringer (kutt og rammeøkninger), gå til refordeling etter fast nøkkel. Dette innebærer at rammeendringer for enheter med eksterne inntekter og

resultatmidler får full effekt og enheter uten resultatmidler gis halv effekt av rammeendringer. Dette omfatter også endring i 25%-andelen som kommer fra resultatmidlene, men omfatter ikke eksisterende avbyråkratiseringskutt som videreføres etter de samme prinsippene som i eksisterende modell. Universitetsdirektøren foreslår at gjeldende prinsipper videreføres i den nye modellen.

Tildeling av midler til fellestjenester som museum (TMU), Administrasjonen, bibliotek (UB) og bygg og infrastruktur (BEA) ligger i UiTs budsjetttramme fra Kunnskapsdepartementet, og det er opp til institusjonen selv å fordele disse internt. Disse enhetenes rammer har blitt til gjennom årelang historie, og det vil være et arbeid i seg selv å finne ut hvorvidt de er riktig dimensjonert for å dekke nødvendig aktivitet. Da disse enhetene er en del av UiTs faste infrastruktur og uten særlige muligheter til ekstern finansiering eller annen ekstern inntjening (slik fakultetene har), må rammekutt dekkes gjennom enhetenes basis.

Refordeling av rammeendringer, med unntak av avbyråkratiseringskuttet, fordelt seg andelsmessig i 2017 slik:

5.4 Øremerkede midler

I Kunnskapsdepartementets finansieringsmodell er dette bevilgninger som er øremerket til bestemte aktiviteter eller formål. I UiTs interne fordelingsmodell er dette tiltak som inngår i generell eller spesiell basis.

5.5 Finansiering av Administrasjonen og øvrige fellesutgifter

Finansiering av nevnte enheter er ulik i dagens fordelingsmodell.

Universitetets sentrale administrasjon er finansiert delvis av midler over generell basis og delvis av sentralt dekningsbidrag, som er en fast prosentsats av UiT's totale omfang på eksterne prosjekter. Sentralt dekningsbidrag utgjør ca. 6% av Administrasjonenes totale budsjett. Endringer i nivået på eksternfinansiert aktivitet gir dermed noe svingninger i finansieringen av Administrasjonen.

Avdeling for bygg- og eiendom er dimensjonert etter UiT's nivå på drift av bygningsmassen og mottar bevilgning over basis. Størrelse på basis er beregnet innenfor UiT's internhusleiemodell.

Universitetets fellesutgifter skal dekke faste forpliktelser og øvrige fellestiltak hvor det påløper årlige faste kostnader. I dette ligger det også midler til mer eller mindre «selvpålagte» tiltak. Disse bør gjennomgås med tanke på avvikling eller overføring til andre enheter. Universitetets fellesutgifter er mer eller mindre realbudsjettet i dagens finansieringsmodell.

Universitetsdirektøren foreslår at prinsipper for finansiering av Administrasjonen og Avdeling for bygg- og eiendom videreføres lik prinsippene i eksisterende fordelingsmodell. Bevilgningen over basis lønns- og prisjusteres årlig, og endres i tråd med vedtatte endringer av fast eller midlertidig karakter. Øvrige endringer i finansiering av Administrasjonen bør være knyttet til pålagte krav og konkrete vedtak gjort av universitetsstyret. Vedtak om endringer og omstilling må fanges opp gjennom realbudsjettering av aktivitet og endring av budsjettammer som følger aktiviteten. I tillegg kan behov og ønske om endringer fremkomme som følge av mer direkte styring, pålegg og krav. Dette må følges opp gjennom økonomiske virkemidler, uavhengig av fordelingsmodell.

Universitetsdirektøren foreslår videre at prinsipper for finansiering av universitetets fellesutgifter med realbudsjettering videreføres, men at eksisterende portefølje som inngår i denne budsjettposten gjennomgås med tanke på eventuell avvikling. Det er ikke formålstjenlig med svingninger i årlige budsjetter, verken kutt eller økte rammer, da denne budsjettposten i hovedsak dekker drift av faste kostnadselementer. Store endringer i rammer kan bety utfordringer med kortsiktig omstilling ift faste kostnader. En konsekvens av et finansieringsprinsipp med resultatbasert finansiering av felleskostnader, vil være internfakturerings av faste kostnadselementer. Dette bidrar til ytterligere økning av administrative kostnader som ikke er ønskelig.

5.6 Internhusleie

Husleie er en sentral del av institusjonens grunnbevilgning og finansiering fra departementet. I likhet med de øvrige universitetene eier UiT egne bygg, og drift og vedlikehold går over institusjonens budsjett. Kostnader til husleie, drift og vedlikehold av bygg utgjør en stor andel av UiT's totalbudsjett, og er derfor en sentral del av fordelingsmodellen. UiT har i dag en internhusleiemodell som inngår i eksisterende fordelingsmodell. Denne er nå moden for revisjon, blant annet på grunnlag av siste års fusjoner som har bidratt til endringer i arealfordelingen.

I tillegg tar Kunnskapsdepartementet (KD) sikte på å innføre én internhusleieordning for selvforvaltende universiteter og høyskoler, herunder en modell som følger de samme prinsippene for forvaltning, drift og vedlikehold, forsyningskostnader og andre kostnader, jf. Tildelingsbrevet for 2016.

Fellesgruppa som på bestilling fra KD har arbeidet med ny intern husleieordning for de fem selvforvaltende universitetene, er nå i ferd med å slutføre arbeidet. UiT har deltatt i arbeidet med representanter fra både BEA og ØA. Resultatet av arbeidet er en rapport til KD med forslag til en felles internhusleiemodell.

Formålet med ny felles internhusleiemodell er blant annet:

- Økt arealeffektivitet
- Redusert vedlikeholdsetterslep

Universitetenes fordelingsmodeller (dvs. leietakernes inntekter/bevilgninger) har ikke vært tema for Fellesgruppa.

For å få effekt av internhusleiemodellen, med tanke på arealeffektivisering og redusert vedlikeholdsetterslep, bør internhusleiereglene oppdateres og budsjettfordelingsmodellen justeres på dette punktet.

Når det gjelder fordeling av inntekt/bevilgning til leietaker, så er det opp til universitetene å påse at fordelingen ikke motvirker insentivordningene i internhusleiemodellen. Det betyr at UiT bør vurdere å endre dagens praksis med å fordele øremerket bevilgning/inntekter tilsvarende enhetenes husleiekostnader. Dette er et nullsumspill hvor arealer kan oppfattes som et vederlagsfritt fellesgode, og kan i så måte nøytralisere insentivene for arealeffektivisering.

Internhusleiekompensasjon – leietakers inntekter

Det bør være mulig å sikre internhusleiekompensasjon gjennom budsjettfordelingsmodellen uten å øremerke deler av bevilgningen til internhusleie. For eksempel kan internhusleiekompensasjon innarbeides i basisbevilgningen uten øremerking. Følgende modeller kan legges til grunn for fordelingen av internhusleiekompensasjon:

- Videreføringsmodellen (benyttes av UiB)
- Produksjonsbasert modell (benyttes av UiO)
- Normtallsbasert modell (benyttes av NTNU)

Videreføringsmodellen innebærer at inntektssiden settes lik, eller som en andel av, internhusleiekostnadene ved innføringstidspunktet.

Produksjonsbasert modell krever produksjonsmåling. For UH-sektoren vil det innebære å koble fordelingen opp mot resultatkomponenten i bevilgningen.

Normtallsbasert modell bygger på normtall for arealbehov. Normtallene er knyttet opp mot det «reelle» arealbehovet, og tar også hensyn til hvilken type produksjon som foregår ved enhetene.

Innfasing av internhusleie i fordelingsmodellen

Det mest nærliggende for UiT er å fordele inntekter i form av internhusleiekompensasjon til enhetene etter videreføringsmodellen. Det betyr at en andel av det som i dag bevilges som øremerkede midler til internhusleie legges inn i basisbevilgningen uten øremerking. Det innebærer at alle husleiekostnader blir belastet leietaker, og godskrives (krediteres) som husleieinntekter hos forvalterenheten (BEA).

Hensikten er at fakultetene/enhetene skal oppnå økonomiske gevinster¹ ved arealeffektivisering, og at arealkostnader (utover de arealer universitetsstyret fordeler) skal bli en del av fakultetenes/enhetenes beslutningsgrunnlag når arealutvidelse vurderes.

Nærmere detaljer om utforming og innføring av ordningen gjøres i løpet av 2017.

6. Insentiver og incentivstyrke

6.1 Om intensjoner og incentiv

Essensen i universitetsdirektørens forslag til ny modell er hovedsakelig å videreføre prinsippene i KDs modell til sektoren. Dette innebærer også at incentivene skal føres ned til det nivå hvor produksjonen skjer. I fordelingen av årlige budsjetttrammer og i tråd med eksisterende fullmaktstruktur menes dette nivå 2.

Et økonomisk incentiv kan enkelt forklares som økonomisk belønning for ønsket atferd. Incentiver er derfor et indirekte virkemiddel i arbeidet med mål og resultater, incentiv må bidra til ønsket atferd før det eventuelt bidrar til økt resultatoppnåelse.

Incentivene i dagens fordelingsmodell er koblet til resultatkomponenten. Dette betyr også at nivå på intern videreføring av styrke på indikatorene vil påvirke størrelsen på basis. Videre vil dette virke inn på stabilitet, forutsigbarhet og langsiktighet. Gjennom styrken på disse incentivene kan styret definere en ønsket retning, både i forhold til grad av resultatavhengighet, størrelse på fellesmidler og basisandel.

I dagens budsjettfordelingsmodell er incentiv som tidligere nevnt knyttet til nivå 2. Enhetene har imidlertid egne fordelingsmodeller med videreføring av incentiv til lavere nivå. I tråd med

¹ Leietaker (fakultet/enhet) får redusert husleie ved arealreduksjon, men beholder samtidig basisbevilgningen

eksisterende fullmaktstruktur tilrår universitetsdirektøren at denne ordningen fortsetter. Enhetene og fagmiljøene har best kjennskap til egne miljø, og kan derfor fastsette og dimensjonere insentivene slik at de treffer best mulig. På styrenivå og i rammefordelingen kan man pålegge eller henstille om lokal insentivbruk på lavere nivå, bruk av direkte styring eller tildeling av midler til øremerket aktivitet der dette bidrar til økt måloppnåelse for UiT.

6.2 Simulering

Hensikten med simuleringsarbeidet var å fastsette nivået på insentivene og vise hvordan dette påvirker størrelsesforholdet mellom basiskomponent og resultatkomponent i innføringsåret. I tillegg viser dette konsekvensene ved innføring av ny modell, herunder omfordelende effekt for enhetene. Simuleringene ble gjort ved å designe to ulike alternativer.

Alternativ 1 var en kombinasjon av insentivstyrke som til sammen ga en relativt liten endring i enhetenes basis. Samtidig var insentivstyrken sterk nok til at KD's intensjoner i stor grad ble beholdt ved at en betydelig andel av belønningen for høy produksjon tilfalt de som produserer mye.

- Alternativ 1 - lav insentivstyrke;
 - Gir mindre effekt på omfordeling mellom basis og resultatandel
 - Gir mindre omfordelende effekt mellom produksjonstunge og mindre produksjonstunge budsjettenheter
 - Gir økt stabilitet og mindre produksjonsavhengighet for enhetenes fremtidige budsjettammer
 - Gir mindre konsekvens på enhetens totalramme hvis tilfeldige svingninger i produksjonen ved innføringen av ny modell (2015-tall som ligger til grunn for budsjett 2018)
 - Kan gi reduserte insentiver til økt fremtidig produksjon

I alternativ 2 var insentivstyrken på resultatindikatorene i lukket ramme styrket med høyere nivå på intern viderefordeling. Dette alternativet ga økt videreføring av resultatrammen, men økt kutt i basis for å finansiere den økte resultatandelen.

- Alternativ 2 - høy insentivstyrke;
 - Gir økt effekt på omfordeling mellom basis og resultatandel
 - Gir større omfordelende effekt mellom produksjonstunge og mindre produksjonstunge budsjettenheter
 - Kan gi mindre stabilitet og økt produksjonsavhengighet for enhetenes fremtidige budsjettammer. Dette som følge av mindre andel basis av totalrammen
 - Gir større konsekvenser for enhetens totalramme hvis tilfeldige svingninger i produksjonen ved innføringen av ny modell (2015-tall som ligger til grunn for budsjett 2018)
 - Kan gi økte insentiver til økt fremtidig produksjon

I tillegg vurderte universitetsdirektøren et alternativ som samlet ikke hadde omfordelende effekt. Dette vil i praksis si en omlegging fra dagens til ny modell *innenfor den enkelte enhets totale budsjettamme*, hvor konsekvensene ble en økt forskyvning mellom basis og resultatkomponent. Universitetsdirektøren valgte å ikke gå videre med dette alternativet.

Mer om simuleringene finnes i arbeidsgruppas høringsversjon.

6.2.1 Sammenligningsgrunnlag fra gjeldende modell til ny modell

Vi sammenligner utgangsposisjon som baseres på revidert fordeling 2017 med forslag til ny modell fra universitetsdirektøren. Det er nødvendig med noen justeringer i «utgangsposisjon» for at modellene skal bli sammenlignbare:

Utgangsposisjon – alle tall hentet fra revidert fordeling 2017:

Generell basis, pr. enhet = generell basis + vitenskapelig utstyr + formidling

Totalramme, pr. enhet = totalramme – strategisk tildeling – rekrutteringsstillinger

Simuleringene er gjort med utgangspunkt i videreføring av nivå på rekrutteringsstillinger (221,5 mill. kr) og strategiske tildelinger (100,5 mill. kr) fra revidert budsjett 2017. Begge disse beløpene videreføres til ny enhet «strategiske fond» i forslaget til ny modell. I tillegg videreføres reservene med 60 mill. kr i avsetninger til bygg og infrastruktur fra revidert budsjett 2017.

6.2.2 Tallgrunnlag

I den årlige bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet settes det nominelle satser som ligger til grunn for resultatbasert ramme til institusjonene. Satser for 2017 fremkommer i kapittel 4.

Basert på satsene fra departementet og nivå på intern viderefordeling av resultatkomponentene, vil man få en totalramme for den enkelte enhet som består av basiskomponent og resultatkomponent. På ulike måter gir de en virkning både for innføringsåret 2018, samtidig som insentivene bidrar til styring av institusjonell adferd i fremtiden.

6.3 Insentivstyrke

	Utgangsposisjon (Revidert fordeling 2017)		Forslag fra universitetsdirektøren			
			Endring i kr	Endring i %	Endring i kr	%-vis endring
Fak/enhet	Gen. Basis	Totalramme	Gen. Basis		Totalramme	
Helsefak	348 033	564 727	-3 941	-1,1 %	5 573	1,0 %
NT-fak	132 172	198 337	-1 552	-1,2 %	1 350	0,7 %
HSL-fak	232 400	339 468	-2 701	-1,2 %	-243	-0,1 %
BFE-fak	136 346	209 370	-1 534	-1,1 %	-1 295	-0,6 %
Kunsthak	38 706	53 515	-398	-1,0 %	-695	-1,3 %
Jurfak	43 054	67 334	-512	-1,2 %	607	0,9 %
IRS-fak	57 748	84 340	-665	-1,2 %	781	0,9 %
IVT-fak	92 654	130 867	-1 068	-1,2 %	-1 405	-1,1 %
Harstad - vernepleie	10 805	19 772	-126	-1,2 %	-422	-2,1 %
TMU	34 150	36 330	-196	-0,6 %	93	0,3 %
Sum fak-avd	1 126 068	1 704 061	-12 692		4 343	
Administrasjonen	282 965	284 539	-1 617	-0,6 %	-1 617	-0,6 %
UB	114 011	114 011	-385	-0,3 %	-384	-0,3 %
Avd. bygg & eiendom	390 611	433 491	-2 341	-0,6 %	-2 341	-0,5 %
Havbruksstasjonen og fartøy		50 699	0		0	0,0 %
Universitetets fellesutgifter	65 657	85 560	0	0,0 %	0	0,0 %
Strategiske fond		100 516	0		0	0,0 %
Rekrutt. Still (basis/alle)		221 531	0		0	0,0 %
Avsetning til senere fordeling	3 245	237 978	0	0,0 %	0	0,0 %
Reserve	-8 936	52 441	0	0,0 %	0	0,0 %
Sum øvrige avd.	847 554	1 580 766	-4 343		-4 342	
Totalt UIT	1 973 622	3 284 827	-17 035		0	
Resultatindikatorer lukket ramme	Sats	Forslag viderefordeling				
Publiseringspoeng	25 550	75 %				
Inntekt fra EU	1,374	75 %				
Inntekt fra NFR/RFF	0,12	75 %				
Inntekt fra annen BOA	0,10	75 %				
Resultatindikatorer åpen ramme		Forslag viderefordeling				
Kandidatproduksjon		75 %				
Utteksling		75 %				
Doktorgrader		75 %				
Studiepoengproduksjon		75 %				

Universitetsdirektøren foreslår å videreføre 75% av KD's satser på alle indikatorene. Ved likt avtak på alle indikatorene viderefører man intensjonene fra KD i forhold til vektingen av indikatorene. Det skilles ikke mellom åpen og lukket ramme. Forslaget baserer seg på innspill fra høringsrunden, der dette var det eneste konkrete forslaget. I tillegg forenkler det modellen noe å kun operere med en sats for videreføring. 75% videreføring er også kjent fra dagens modell.

Som tabellen viser gir dette alle enheter en reduksjon i basis. I forbindelse med innføring av den nye BOA-indikatoren ble basisfinansieringen justert med 300 mill. for sektoren som helhet. For UiT ble basis redusert med 28,8 mill. kroner. UiT hadde allerede innarbeidet en resultatkomponent for «øvrige BOA», og i den interne fordelingen for 2017 utgjorde denne i alt 10,4 mill. kroner. Nettoeffekten på UiT's basisfinansiering utgjør følgelig 18,4 mill. kroner. I det foreliggende forslaget med «flat» videreføring av resultatkomponentene på 75% vil det medføre en samlet reduksjon av basis med 17 mill. kroner ved innføring av ny fordelingsmodell.

I totalrammen varierer endringene mellom -2,1% og 1% for enhetene ved forslag om 75% viderefordeling på indikatorene.

Tallmateriale som er brukt i simuleringsarbeidet finnes denne lenken:

https://intranett.uit.no/intranett/vis-artikkel?p_document_id=447837&p_dimension_id=88210&p_menu=42374

Konsekvenser for fremtidige budsjetter – full budsjettvirkning av KDs modell i 2019

Kunnskapsdepartementet har i Statsbudsjettet for 2017 slått fast at innføringen av ny modell for sektoren skal innføres over 3 år; halv effekt i 2017-budsjettet og med full virkning fra og med 2019-budsjettet. Dette betyr at UiT forventer å få tilført de siste 10 mill. fordelt med 5 mill. kr i 2018 og 5 mill. kr i 2019-budsjettet. Håndteringen av disse 10 mill. vil bli gjenstand for behandling i 2018- og 2019-budsjettene, og sett i sammenheng med øvrige prioriteringer, blant annet nivået på reserven, jf omtale i pkt. 5.3.3.

7. Implementering

Den interne budsjettfordelingen for 2017 ble vedtatt i styresak S 61/16. Endringer etter at Stortinget vedtok statsbudsjettet for 2017 ble innarbeidet i fullmaktsak F 35-17. Fordelingen er gjort etter gammel fordelingsmodell. Universitetsstyret har vedtatt at den interne fordelingen av 2018- budsjettet skal skje etter ny fordelingsmodell.

Universitetsdirektøren tilrår at revidert budsjett 2017 og tildelingen til enhetene brukes som grunnlag for implementering av ny modell. Grunnlag for fordeling av 2018-budsjettet vil være universitetsdirektørens forslag - det vil si revidert 2017-budsjett på ny modell. Denne eksisterer kun som simulert versjon og vil ikke få tilbakevirkende effekt på revidert budsjett 2017. Basiskomponenten i ny modell med utgangspunkt i revidert fordeling 2017, videreføres og danner grunnlag for fordelingen av budsjettet for 2018.

Budsjettfordelingen for 2018 vil etter planen skje i styremøte i juni 2017.

8. Årshjul

I et normalår vil fordelingen av rammer for kommende år skje i styremøte i juni. Budsjettfordelingen for 2018 har følgende milepæler:

Vedtak om ny fordelingsmodell for UiT	Mars – 2017
Budsjettinnspill for 2018 fra enheten	April – 2017
Fordeling av rekrutteringsstillinger 2018	Mai – 2017
Rammefordeling 2018	Juni – 2017
Foreløpig disponeringsskriv for 2018	August – 2017
Fordeling av strategisk fond 2018	Oktober – 2017
Innspill til store satsinger 2019	Oktober – 2017
Forslag til Statsbudsjettet for 2018	Oktober – 2017
Forslag til store satsinger 2019 til KD	November – 2017
Tildelingsbrev fra KD for 2018	Desember – 2017
Eventuell revidert rammefordeling for 2018	Januar – 2018

9. Oppsummering

Universitetsdirektørens forslag til fordelingsmodell er kort oppsummert som følger:

- Forslag til intern fordelingsmodell bygger i stor grad på KDs modell til sektoren, det vil si høy grad av transparens
- Intensjoner og konkrete virkninger ved innføringen av KDs modell til sektoren er foreslått videreført ved implementering i innføringsåret ved UiT
- Basiskomponenten i ny modell med utgangspunkt i revidert fordeling 2017, videreføres og danner grunnlag for fordelingen av budsjettet for 2018
- Universitetsdirektøren foreslår endringer i håndteringen av strategiske midler
- Intern videreføring av nivå på resultatindikatorne vil påvirke størrelse på hhv basis og resultatkomponent i enhetenes totalramme, jfr universitetsdirektørens forslag